

Az online mérés-értékelés bevezetésének lehetőségei a történelem érettségi vizsgán

Dr. Szepesi Gábor

Budapest XVI. Kerületi Szerb Antal Gimnázium

Az online érettségiztetés koncepciója

A koncepció alapötletét az adja, hogy más területeken (pl. KRESZ-vizsga, ECDL, felsőoktatás stb.) is sikeresen alkalmazzák az online számonkérést, amelyet a vírushelyzet szükségszerűvé tett az általános és középiskolai oktatásban is. Ennek kibővítését az érettségi vizsgára azért is lehetne előnyösnek tekinteni, mert a diákok számára is vonz az általuk egyre inkább előnyben részesített IKT-eszközökkel történő számonkérés. Ugyanakkor a nagy mennyiségű papír alapú másolatok számát jelentősen le lehetne csökkenteni. Ezzel együtt lerövidülne az az idő, ami utána diák visszajelzést kap a teljesítményéről, amelyet így objektív körülmények között lehetne értékelni. Továbbá komoly időmegtakarítást jelentene a pedagógusok számára, hogy az értékelést IKT-eszközökkel végeznék. A web 2.0-ás módszerek alkalmazásával jelentősen megújulhatna az oktatás folyamata, új tanulási helyzetek jöhetnek létre, ráadásul mind a vizsgázók, mind a vizsgáztatók digitális kompetenciái észrevehetően fejlődnének.

A Moodle mellett szóló érvek

- A Moodle verziói folyamatosan megújulnak, frissülnek.
- Valamennyi tanár és tanuló rendelkezik azonosítóval és felhasználónévvel;
- Osztályok/tanulócsoporthoz egy az egyben hozzárendelhetők a kurzusokhoz, illetve az e-napló névsoraihoz.
- Jól követhető a tanulók tevékenysége;
- Nem csupán számonkérésre, hanem pl. tudásmegosztásra, fórumra stb. is jól használható;
- Intranettel működtethető;
- Nem szükséges különösebb technikai előkészítés. és a tesztek is jól futottak.

Miért kell(ene) digitalizálni a történelemérettségi-vizsgát?

- Növelhető az érettségiztetés költséghatékonyasága (a feladatok megoldása papírt nem igényel, sőt az adminisztráció is elvégezhető digitálisan)
- További költségcsökkentő tényező a javítás díjazásának megspórolása, ráadásul a kiértékelés ideje is jelentősen lerövidül; ezzel együtt bizonyos költségek (pl. rendszergazda) nőhetnek.
- Középszinten a tesztfeladatok 80-90 %-a zárt végű, ennek kiértékeléséhez nincs szükség feltétlenül emberi erőforrásra;
- Növelhető a vizsgáztatás objektivitása, feleslegessé válnak a vizsgázói észrevételek;
- Bővíthető a felhasználható források köre (főleg a modern kori történelem előtérbe kerülésével).
- Jelentősen csökkennek a visszaélési lehetőségek (ld. 2019. május)

Az online vizsgáztatás egyik lehetséges platformja: a Moodle.

A Modular-Object-Oriented Dynamic Learning Environment elnevezésből adódó betűszó egy eLearning alapú tanulásirányítási rendszert takar, amely azonosítja a felhasználókat a szerepkörük és jogosultságaik alapján, és a meglévő tananyagokhoz (kurzusokhoz) hozzárendeli őket. A felhasználók tevékenységeit, a tanulás szempontjából fontos adatokat naplózza. Web 2.0-ás felület, amelyhez internetre/intranetre és böngészőre van szükség, továbbá egy szerverre és egy URL-re is. A Moodle ingyenes licenc alatt is terjeszthető. A tesztkészítő alkalmazása többféle feladattípust is támoga, például: a feleletválasztó, az igaz-hamis, a rövid választ igénylő, a számjegyes/számítási és a párosító feladatokat, de a történelem érettségi adatpálására a leginkább a beépített választos (vegyes) feladattípus a leginkább használható, hiszen ez a feladattípus fordul elő a leggyakrabban az írásbeli vizsgán.

A vizsgálat során egy erre a célra kifejlesztett feladatbankot használtam. Ennek legfőbb jellemzői:

- Igazodik a 2017. január 1-jétől életbe lépett részletes érettségi vizsgakövetelményekhez;
- 12 témakör témáját öleli fel
- Mindegyik témakörön belül valamennyi középszintű résztémára vonatkozóan találunk feladatot (ezek alapját a korábbi érettségi feladatlapok képezték).
- A feladatbank mindegy 300 feladatot tartalmaz, tehát átlagosan 25 eladat tartozik egy kategóriához (a feladatbank egyébként folyamatosan bővül).
- A feladatok valamennyi felsorolt feladattípust felölelik, de a leggyakoribbak 3 a vegyes típusú (többelemű választásos és szöveggel/évszámmal kiegészítendő) kérdések
- Csak tesztfeladatok, az esszék digitális kiértékelése nem lehetséges tanári közreműködés nélkül.
- Bekerültek az új vizsgakövetelményekben bevezetett ún. komplex tesztfeladatok is.

A tesztfeladatsor jellemzői

- Mindegyik vizsgázó 12 feladatot kapott;
- A feladatokat véletlenszerűen kapták, a feleletválasztós feladatoknál a válaszlehetőségek más-más sorrendben jelentek meg;
- Mindegyik feladat kompetenciaalapú (forrásközpontú) volt;
- Minden feladat 4-4 pontot ért
- Az egyetlen kivételt a komplex tesztfeladat jelentette (ez 6 pontot ért), amelyiket mindegyik vizsgázó ugyanabból a nagy témakörből (középkori magyar történelem), de más résztémából kapta.
- Az elérhető összpontszám 50 pont volt
- A vizsgázóknak 90 perc alatt kellett megoldaniuk a feladatokat.

A mintavétel módja

- A kiválasztott minta pontosan 100 fős volt (a Szerb Antal Gimnázium középszinten vizsgázó végzős tanulói).
- A kipróbálás egy napon, de két időpontban (8.00-tól és 9.40-től) zajlott, de különböző időpontban kezdő diákok nem találkozhattak egymással.
- A kipróbálás 3 különböző tanteremben zajlott (ezekben átlagosan 17 diák fért el).
- A kipróbálás után a diákok csoportos értékelés formájában készítették visszacsatolást (5 fokozatú skálán értékelve).

A kipróbálás eredményei

A próbaérettségi tesztheinek átlageredménye:
40 pont (79,08 %).
A valódi érettségi tesztheinek átlageredménye:
40 pont.

	Próba	Valódi
12.A	42 pont	41 pont
12.B	38 pont	39 pont
12.C	41 pont	42 pont
12.D	37 pont	38 pont

Erősségek	Gyengeségek
Strukturált, áttekinthető feladatsor Azonnali kiértékelés, gyors visszajelzés. Reklamáció esetén felülvizsgálat. Papírcsökkentés. Megtárolható a javításra szánt idő. Több ideje van a diáknak gondolkodni a zárt kérdések miatt.	Hiányzó vagygyengén kiépített infrastruktúra. A diákok kevés órán találkoznak digitális eszközökkel. Kevés a nyílt végű feladat. Sérül az esélyegyenlőség. Feladatbankot kell készíteni. Továbbképzést igényel.
Lehetőségek	Veszélyek
A feladatbank gyorsan variálható. Új tartalmak vonhatóak be. Szaktanárok együttműködése. A szubjektivitás csökkentése. Egyszeri nagy beruházást igényel. Alkalmazható szöveges, kifejtő kérdések megoldására is (tanári ellenőrzéssel).	Esetleges biztonsági rések (pl. külső adatszerzés, a felület feltörése). Fennáll a csalás lehetősége. Az újszerű értékelés kezdeti kritikája diákok és szülők részéről. Bevezetése költséges. Áramszünet (kiemelt informatikai ügyelet, pótgépek szükségesek) Lassú internet/intranet.